

**ATOMIC ENERGY**

**Peaceful Uses of Nuclear Energy**

**Agreement Between the  
UNITED STATES OF AMERICA  
and KAZAKHSTAN**

Signed at Washington November 18, 1997

*with*

Annex and Agreed Minute



NOTE BY THE DEPARTMENT OF STATE

Pursuant to Public Law 89—497, approved July 8, 1966  
(80 Stat. 271; 1 U.S.C. 113)—

“ . . .the Treaties and Other International Acts Series issued under the authority of the Secretary of State shall be competent evidence . . . of the treaties, international agreements other than treaties, and proclamations by the President of such treaties and international agreements other than treaties, as the case may be, therein contained, in all the courts of law and equity and of maritime jurisdiction, and in all the tribunals and public offices of the United States, and of the several States, without any further proof or authentication thereof.”

## **KAZAKHSTAN**

### **Atomic Energy: Peaceful Uses of Nuclear Energy**

*Agreement signed at Washington November 18, 1997;  
Entered into force November 5, 1999.  
With annex and agreed minute.*

AGREEMENT FOR COOPERATION BETWEEN  
THE UNITED STATES OF AMERICA  
AND THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN  
CONCERNING PEACEFUL USES OF NUCLEAR ENERGY

The United States of America and the Republic of  
Kazakhstan;

Reaffirming their support for strengthening nuclear non-  
proliferation measures worldwide;

Mindful of their respective obligations under the Treaty  
on the Non-Proliferation of Nuclear Weapons ("NPT") to  
which both the United States of America and the Republic  
of Kazakhstan are parties;

Reaffirming their intention to work closely together and  
with other states to urge universal adherence to the NPT  
and full realization of the purposes of the preamble and  
of all the provisions of the Treaty;

Stating their commitment to ensuring that the  
international development and use of nuclear energy for  
peaceful purposes are carried out under arrangements which  
will to the maximum possible extent further the objectives  
of the NPT;

Affirming their support of the objectives of the  
International Atomic Energy Agency ("IAEA");

Recognizing the indispensable role of the safeguards  
system of the IAEA in the maintenance of an effective non-  
proliferation regime;

Confirming their commitment to the strengthening of IAEA safeguards, including their readiness to take such steps as are necessary to allow the Agency to apply safeguards effectively and efficiently and to attain its inspection goal at facilities in their respective jurisdictions;

Recognizing the importance of maintaining effective nuclear material control and accountancy and physical protection in accordance with international standards;

Desiring to cooperate in the development, use and control of peaceful uses of nuclear energy; and

Mindful that peaceful nuclear activities must be undertaken with a view to protecting the international environment from radioactive, chemical and thermal contamination;

Have agreed as follows:

#### ARTICLE 1 - DEFINITIONS

For the purposes of this agreement:

(A) "Byproduct material" means any radioactive material (except special nuclear material) yielded in or made radioactive by exposure to the radiation incident to the process of producing or utilizing special nuclear material;

(B) "Component" means a component part of equipment, or other item so designated by agreement of the parties;

(C) "Conversion" means any of the normal operations in the nuclear fuel cycle, preceding fuel fabrication and excluding enrichment, by which uranium is transformed from one chemical form to another -- for example, from UF<sub>6</sub> to UO<sub>2</sub> or from uranium oxide to metal;

(D) "Decommissioning" means the actions taken at the end of a facility's useful life to retire the facility from service in a manner that provides adequate protection for the health and safety of the decommissioning workers and the general public, and for the environment. These actions can range from closing down the facility and a minimal removal of nuclear material coupled with continuing maintenance and surveillance, to a complete removal of residual radioactivity in excess of levels acceptable for unrestricted use of the facility and its site;

(E) "Equipment" means any reactor, other than one designed or used primarily for the formation of plutonium or uranium 233, or any other item so designated by agreement of the parties;

(F) "High enriched uranium" means uranium enriched to twenty percent or greater in the isotope 235;

(G) "Low enriched uranium" means uranium enriched to less than twenty percent in the isotope 235;

(H) "Major critical component" means any part or group of parts essential to the operation of a sensitive nuclear facility;

(I) "Material" means source material, special nuclear material, byproduct material, radioisotopes other than byproduct material, moderator material, or any other such substance so designated by agreement of the parties;

(J) "Moderator material" means heavy water or graphite or beryllium, of a purity suitable for use in a reactor to slow down high velocity neutrons and increase the likelihood of further fission, or any other such material so designated by agreement of the parties;

(K) "Parties" means the United States of America and the Republic of Kazakhstan;

(L) "Peaceful purposes" include the use of information, material, equipment and components in such fields as research, power generation, medicine, agriculture and industry but do not include use in, research on or development of any nuclear explosive device, or any military purpose;

(M) "Person" means any individual or any entity subject to the jurisdiction of either party but does not include the parties to this agreement;

(N) "Reactor" means any apparatus, other than a nuclear weapon or other nuclear explosive device, in which a self-sustaining fission chain reaction is maintained by utilizing uranium, plutonium or thorium or any combination thereof;

(O) "Restricted data" means all data concerning (1) design, manufacture or utilization of nuclear weapons, (2) the production of special nuclear material, or (3) the use of special nuclear material in the production of energy, but shall not include data of a party which it has declassified or removed from the category of restricted data;

(P) "Sensitive nuclear facility" means any facility designed or used primarily for uranium enrichment, reprocessing of nuclear fuel, heavy water production, or fabrication of nuclear fuel containing plutonium;

(Q) "Sensitive nuclear technology" means any information (including information incorporated in equipment or an important component) which is not in the public domain and which is important to the design, construction, fabrication, operation or maintenance of any sensitive nuclear facility, or other such information which may be so designated by agreement of the parties;

(R) "Source material" means (1) uranium, thorium, or any other material so designated by agreement of the parties, or (2) ores containing one or more of the foregoing materials in such concentration as the parties may agree from time to time;

(S) "Special nuclear material" means (1) plutonium, uranium 233, or uranium enriched in the isotope 235, or (2) any other material so designated by agreement of the parties.



## ARTICLE 2 - SCOPE OF COOPERATION

1. The parties shall cooperate in the use of nuclear energy for peaceful purposes in accordance with the provisions of this agreement and their applicable treaties, national laws, regulations and license requirements.
  
2. Transfer of information, material, equipment and components under this agreement may be undertaken directly between the parties or through authorized persons. Such transfers shall be subject to this agreement and to such additional terms and conditions as may be agreed by the parties.

## ARTICLE 3 - TRANSFER OF INFORMATION

1. Information concerning the use of nuclear energy for peaceful purposes may be transferred. Transfers of information may be accomplished through various means, including reports, data banks, computer programs, conferences, visits, and assignments of staff to facilities. Fields which may be covered include, but shall not be limited to, the following:

(A) Development, design, construction, operation, maintenance and use of reactors, reactor experiments, and decommissioning;

(B) The use of material in physical and biological research, medicine, agriculture and industry;

(C) Fuel cycle studies of ways to meet future world-wide needs in the field of civil nuclear energy supply, including multilateral approaches to guaranteeing nuclear fuel supply and appropriate techniques for management of nuclear wastes;

(D) Safeguards and physical protection of materials, equipment, and components;

(E) Health, safety and environmental considerations related to the foregoing; and

(F) Assessing the role nuclear power may play in national energy plans.

2. This agreement does not require the transfer of any information which the parties are not permitted under their respective treaties, national laws, and regulations to transfer.

3. Restricted data shall not be transferred under this agreement.

4. Sensitive nuclear technology shall not be transferred under this agreement unless provided for by an amendment to this agreement.

#### ARTICLE 4 - TRANSFER OF MATERIAL, EQUIPMENT AND COMPONENTS

1. Material, equipment and components may be transferred for applications consistent with this agreement. Any special nuclear material transferred to the Republic of

Kazakhstan under this agreement shall be low enriched uranium, except as provided in paragraph 4. Sensitive nuclear facilities and major critical components thereof shall not be transferred under this agreement, unless provided for by an amendment to this agreement.

2. Low enriched uranium may be transferred for use as fuel in reactor experiments and in reactors, for conversion or fabrication, or for such other purposes as may be agreed by the parties.

3. The quantity of special nuclear material transferred under this agreement shall not at any time be in excess of that quantity the parties agree is necessary for any of the following purposes: use in reactor experiments or the loading of reactors, the efficient and continuous conduct of such reactor experiments or operation of reactors, and the accomplishment of other purposes as may be agreed by the parties.

4. Small quantities of special nuclear material may be transferred for use as samples, standards, detectors, targets and for such other purposes as the parties may agree. Transfers pursuant to this paragraph shall not be subject to the quantity limitations in paragraph 3.

#### ARTICLE 5 - STORAGE AND RETRANSFERS

1. Plutonium, uranium 233 and high enriched uranium, if not contained in irradiated nuclear fuel, transferred pursuant to this agreement or used in or produced through the use of material or equipment so transferred shall only be stored in a facility to which the parties agree.

2. Material, equipment and components transferred pursuant to this agreement and any special nuclear material produced through the use of any such material or equipment shall not be transferred to unauthorized persons or, unless the parties agree, beyond the recipient party's territorial jurisdiction.

#### ARTICLE 6 - REPROCESSING AND ENRICHMENT

1. Material transferred pursuant to this agreement and material used in or produced through the use of material or equipment so transferred shall not be reprocessed unless the parties agree.

2. Plutonium, uranium 233, high enriched uranium and irradiated source or special nuclear material, transferred pursuant to this agreement or used in or produced through the use of material or equipment so transferred, shall not be altered in form or content, except by irradiation or further irradiation, unless the parties agree.

3. Uranium transferred pursuant to this agreement or used in any equipment so transferred shall not be enriched after transfer unless the parties agree.

#### ARTICLE 7 - PHYSICAL PROTECTION

1. Adequate physical protection shall be maintained with respect to source or special nuclear material and equipment transferred pursuant to this agreement and

special nuclear material used in or produced through the use of material or equipment so transferred.

2. The parties agree to the levels for the application of physical protection set forth in the Annex to this agreement, which may be modified by mutual consent of the parties without amending this agreement. The parties shall maintain adequate physical protection measures in accordance with these levels. These measures shall as a minimum provide protection comparable to the recommendations set forth in the current version, as agreed to by the parties, of IAEA Document INFCIRC/225.

3. The adequacy of physical protection measures maintained pursuant to this article shall be subject to review and consultations by the parties from time to time and whenever either party is of the view that revised measures may be required to maintain adequate physical protection.

4. The parties will keep each other informed through diplomatic channels of those agencies or authorities having responsibility for ensuring that levels of physical protection for nuclear material in their territory or under their jurisdiction or control are adequately met and having responsibility for coordinating response and recovery operations in the event of unauthorized use or handling of material subject to this article. The parties will inform each other through diplomatic channels, as well, of the designated points of contact within their national authorities to cooperate on matters of out-of-country transportation and other matters of mutual concern.

5. The provisions of this article shall be implemented in such a manner as to avoid undue interference in the parties' nuclear activities and so as to be consistent with prudent management practices required for the economic and safe conduct of their nuclear programs.

#### ARTICLE 8 - NO EXPLOSIVE OR MILITARY APPLICATION

Material, equipment and components transferred pursuant to this agreement and material used in or produced through the use of any material, equipment or components so transferred shall not be used for any nuclear explosive device, for research on or development of any nuclear explosive device, or for any military purpose.

#### ARTICLE 9 - SAFEGUARDS

1. Cooperation under this agreement shall require the application of IAEA safeguards with respect to all nuclear activities within the territory of the Republic of Kazakhstan, under its jurisdiction or carried out under its control anywhere. Implementation of a Safeguards Agreement pursuant to Article III (4) of the NPT shall be considered to fulfill this requirement.

2. Source or special nuclear material transferred to the Republic of Kazakhstan pursuant to this agreement and any source or special nuclear material used in or produced through the use of material, equipment or components so transferred shall be subject to safeguards in accordance with the agreement between the Republic of Kazakhstan and

the IAEA for the application of safeguards in connection with the NPT, signed on July 26, 1995 and entered into force on August 11, 1995.

3. Source or special nuclear material transferred to the United States of America pursuant to this agreement and any source or special nuclear material used in or produced through the use of any material, equipment or components so transferred shall be subject to the agreement between the United States of America and the IAEA for the application of safeguards in the United States of America, done at Vienna November 18, 1977, entered into force on December 9, 1980.

4. If either party becomes aware of circumstances which demonstrate that the IAEA for any reason is not or will not be applying safeguards in accordance with the agreement as provided for in paragraph 2 or paragraph 3, to ensure effective continuity of safeguards the parties shall consult and immediately enter into arrangements with the IAEA or between themselves which conform with IAEA safeguards principles and procedures, which provide assurance equivalent to that intended to be secured by the system they replace, and which conform with the coverage required by paragraph 2 or 3.

5. Each party shall take such measures as are necessary to maintain and facilitate the application of safeguards provided for under this article.

6. Each party shall establish and maintain a system of accounting for and control of source and special nuclear material transferred pursuant to this agreement and source

and special nuclear material used in or produced through the use of any material, equipment or components so transferred. The procedures for this system shall be comparable to those set forth in IAEA document INFCIRC/153 (corrected), or in any revision of that document agreed to by the parties.

7. Upon the request of either party, the other party shall report or permit the IAEA to report to the requesting party on the status of all inventories of material subject to this agreement.

8. The provisions of this article shall be implemented in such a manner as to avoid hampering, delay or undue interference in the parties' nuclear activities and so as to be consistent with prudent management practices required for the economic and safe conduct of their nuclear programs.

#### ARTICLE 10 - MULTIPLE SUPPLIER CONTROLS

If any agreement between either party and another nation or group of nations provides such other nation or group of nations rights equivalent to any or all of those set forth under Article 5 or 6 with respect to material, equipment or components subject to this agreement, the parties may, upon request of either of them, agree that the implementation of any such rights will be accomplished by such other nation or group of nations.



## ARTICLE 11 - CESSATION OF COOPERATION

1. If either party at any time following entry into force of this agreement:

(A) does not comply with the provisions of Article 5, 6, 7, 8, or 9 or;

(B) terminates, abrogates or materially violates a safeguards agreement with the IAEA;

the other party shall have the rights to cease further cooperation under this agreement and to require the return of any material, equipment and components transferred under this agreement and any special nuclear material produced through their use.

2. If the Republic of Kazakhstan at any time following entry into force of this agreement detonates a nuclear explosive device, the United States of America shall have the same rights as specified in paragraph 1. If the United States of America at any time following entry into force of this agreement detonates a nuclear explosive device using nuclear material transferred pursuant to this agreement or produced through the use of nuclear material or equipment so transferred, the Republic of Kazakhstan shall have the same rights as specified in paragraph 1.

3. If either party exercises its rights under this Article to require the return of any material, equipment or components, it shall, after removal from the territory of the other party, reimburse the other party for the

current market value of such material, equipment or components.

ARTICLE 12 - CONSULTATIONS AND ENVIRONMENTAL PROTECTION

1. The parties undertake to consult at the request of either party regarding the implementation of this agreement and the development of further cooperation in the field of peaceful uses of nuclear energy.
  
2. The parties shall consult, with regard to activities under this agreement, to identify the international environmental implications arising from such activities and shall cooperate in protecting the international environment from radioactive, chemical or thermal contamination arising from peaceful nuclear activities under this agreement and in related matters of health and environmental safety.

ARTICLE 13 - SETTLEMENT OF DISPUTES

Any dispute concerning the interpretation or implementation of the provisions of this agreement shall be promptly negotiated by the parties with a view to resolving that dispute.

ARTICLE 14 - ENTRY INTO FORCE AND DURATION

1. This agreement shall enter into force on the date on which the parties exchange diplomatic notes informing each other that they have completed all national requirements for its entry into force.

2. This agreement shall remain in force for a period of 30 years. This term may be extended for such additional periods as may be agreed between the parties in accordance with their applicable requirements. The agreement may be terminated at any time by either party on one year's written notice to the other party.

3. Notwithstanding the termination or expiration of this agreement or any cessation of cooperation hereunder for any reason, Articles 5, 6, 7, 8, 9, and 11 shall continue in effect so long as any material, equipment or components subject to these articles remains in the territory of the party concerned or under its jurisdiction or control anywhere, or until such time as the parties agree that such material, equipment or components are no longer usable for any nuclear activity relevant from the point of view of safeguards.

IN WITNESS WHEREOF the undersigned, being duly authorized, have signed this Agreement.

DONE at Washington this 18th day of November, 1997, in duplicate, in the English and Kazakh languages, both texts being equally authentic. In case of divergence, the English language text shall prevail.

FOR THE UNITED STATES  
OF AMERICA:

FOR THE REPUBLIC  
OF KAZAKHSTAN:

## ANNEX

Pursuant to paragraph 2 of Article 7, the agreed levels of physical protection to be ensured by the competent national authorities in the use, storage and transportation of the materials listed in the attached table shall as a minimum include protection characteristics as below:

### Category III

Use and storage within an area to which access is controlled.

Transportation under special precautions including prior arrangements among sender, recipient and carrier, and prior agreement between entities subject to the jurisdiction and regulation of supplier and recipient states, respectively, in case of international transport specifying time, place and procedures for transferring transport responsibility.

### Category II

Use and storage within a protected area to which access is controlled, i.e., an area under constant surveillance by guards or electronic devices, surrounded by a physical barrier with a limited number of points of entry under appropriate control, or any area with an equivalent level of physical protection.

Transportation under special precautions including prior arrangements among sender, recipient and carrier, and prior agreement between entities subject to the jurisdiction and regulation of supplier and recipient states, respectively, in case of international transport, specifying time, place and procedures for transferring transport responsibility.

#### Category I

Material in this category shall be protected with highly reliable systems against unauthorized use as follows:

Use and storage within a highly protected area, i.e., a protected area as defined for category II above, to which, in addition, access is restricted to persons whose trustworthiness has been determined, and which is under surveillance by guards who are in close communication with appropriate response forces. Specific measures taken in this context should have as their objective the detection and prevention of any assault, unauthorized access or unauthorized removal of material.

Transportation under special precautions as identified above for transportation of categories II and III materials and, in addition, under constant surveillance by escorts and under conditions which assure close communication with appropriate response forces.

**TABLE: CATEGORIZATION OF NUCLEAR MATERIAL**

<b>Material</b>	<b>Form</b>	<b>Category I</b>	<b>Category II</b>	<b>Category III<sup>f</sup></b>
1. Plutonium <sup>a</sup>	Unirradiated <sup>b</sup>	2 kg or more	Less than 2 kg but more than 500 g	500 g or less but more than 15 g
2. Uranium-235	Unirradiated <sup>b</sup> - uranium enriched to 20% <sup>235</sup> U or more  - uranium enriched to 10% <sup>235</sup> U but less than 20 % <sup>235</sup> U  - uranium enriched above natural, but less than 10 % <sup>235</sup> U	5 kg or more	Less than 5 kg but more than 1 kg  10 kg or more	1 kg or less but more than 15g  Less than 10kg but more than 1 kg  10 kg or more
3. Uranium-233	Unirradiated <sup>b</sup>	2 kg or more	Less than 2 kg but more than 500 g	500 g or less but more than 15 g
4. Irradiated Fuel (The categorization of irradiated fuel in the table is based on international transport considerations. The State may assign a different category for domestic use, storage, and transport taking all relevant factors into account.)			Depleted or natural uranium, thorium or low-enriched fuel (less than 10% fissile content) <sup>d/e</sup>	

- a All plutonium except that with isotopic concentration exceeding 80 % in plutonium-238.
- b Material not irradiated in a reactor or material irradiated in a reactor but with a radiation level equal to or less than 1 Gy/hr (100 rads/hr) at one meter unshielded.
- c Quantities not falling in Category III and natural uranium, depleted uranium and thorium should be protected at least in accordance with prudent management practice.
- d Although this level of protection is recommended, it would be open to States, upon evaluation of the specific circumstances, to assign a different category of physical protection.
- e Other fuel which by virtue of its original fissile material content is classified as Category I or II before irradiation may be reduced one category level while the radiation level from the fuel exceeds 1 Gy/hr (100 rads/hr) at one meter unshielded.

#### AGREED MINUTE

During the negotiation of the Agreement for Cooperation Between the United States of America and the Republic of Kazakhstan Concerning Peaceful Uses of Nuclear Energy ("the Agreement") signed today, the following understandings, which shall be an integral part of the Agreement, were reached.

#### Coverage of Agreement

Material, equipment and components transferred from the territory of one party to the territory of the other party, whether directly or through a third country, will be regarded as having been transferred pursuant to the Agreement only upon confirmation, by the appropriate government authority of the recipient party to the appropriate government authority of the supplier party, that such material, equipment or components will be subject to the Agreement.

For the purposes of implementing the rights specified in Articles 5 and 6 with respect to special nuclear material produced through the use of nuclear material transferred pursuant to the Agreement and not used in or produced through the use of equipment transferred pursuant to the Agreement, such rights shall in practice be applied to that proportion of special nuclear material produced which represents the ratio of transferred material used in the production of the special nuclear material to the total amount of



material so used, and similarly for subsequent generations.

#### Safeguards

If either party becomes aware of circumstances referred to in paragraph 4 of Article 9, either party shall have the rights listed below, which rights shall be suspended if both parties agree that the need to exercise such rights is being satisfied by the application of IAEA safeguards under arrangements pursuant to paragraph 4 of Article 9:

(1) To review in a timely fashion the design of any equipment transferred pursuant to the Agreement, or of any facility which is to use, fabricate, process, or store any material so transferred or any special nuclear material used in or produced through the use of such material or equipment;

(2) To require the maintenance and production of records and of relevant reports for the purpose of assisting in ensuring accountability for material transferred pursuant to the Agreement and any source material or special nuclear material used in or produced through the use of any material, equipment or components so transferred; and

(3) To designate personnel, in consultation with the other party, who shall have access to all places and data necessary to account for the material in paragraph 2, to inspect any equipment or facility referred to in paragraph 1, and to install any devices and make such

independent measurements as may be deemed necessary to account for such material. Such personnel shall, if either party so requests, be accompanied by personnel designated by the other party.

FOR THE UNITED STATES  
OF AMERICA:



FOR THE REPUBLIC OF  
KAZAKHSTAN:



**АМЕРИКА ҚҰРАМА ШТАТТАРЫ МЕН ҚАЗАҚСТАН  
РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ АРАСЫНДАҒЫ ЯДРОЛЫҚ  
ЭНЕРГИЯНЫ БЕЙБІТ ПАЙДАЛАНУ САЛАСЫНДАҒЫ  
ЫНТЫМАҚТАСТЫҚ ТУРАЛЫ КЕЛІСІМ**

Америка Құрама Штаттары мен Қазақстан Республикасы:

ядролық қаруды кең ауқымда таратпау жөніндегі шараларды нығайтуға өзінің қолдауын тағы да растай отырып;

Америка Құрама Штаттары да, сондай-ақ Қазақстан Республикасы да қатысушылары болып табылатын Ядролық қаруды таратпау жөніндегі шарттан (“ЯҚТШ”) туындайтын өздерінің тиісті міндеттемелерін назарға ала отырып;

екі Тараптың арасында және басқа мемлекеттермен ЯҚТШ ережелерін жалпыға ортақ сақтауды көтермелеуге және Кіріспенің мақсаттары мен осы Шарттың барлық ережелерін толық жүзеге асыруға бағытталған тығыз өзара іс-қимылды жүзеге асыруға деген өзінің ниетін тағы да растай отырып;

ядролық энергияны халықаралық даму мен бейбіт мақсаттарда пайдалану ЯҚТШ мақсаттарына қол жеткізуге ең жоғары дәрежеде қызмет ететін болатын уағдаластықтарға сәйкес жүруіне қол жеткізуге деген өзінің бекемдігін білдіре отырып;

Атом энергиясы жөніндегі халықаралық агенттіктің (“МАГАТЭ”) мақсаттарын өзінің қолдайтындығын растай отырып;

МАГАТЭ кепілдіктері жүйесінің таратпаудың тиімді режимін қолдауда орын айырбастамайтын рөл ойнайтындығын мойындай отырып;

Тараптардың әрбірінің заңдық құқығындағы объектілерді инспекциялауға қатысты Агенттікке кепілдіктерді тиімді және нәтижелі қолдану және мақсаттарға қол жеткізу мүмкіндігін беру үшін қажетті қадамдар жасауға әзірлікті қоса алғанда,

МАГАТЭ кепілдіктерін нығайтуға өзінің шешімділігін білдіре отырып;

халықаралық стандарттарға сәйкес ядролық материалды тиімді есепке алуды, бақылауды және физикалық қорғауды қамтамасыз етудің маңыздылығын мойындай отырып;

ядролық энергияны бейбіт пайдалануды дамыту, пайдалану және бақылау жасау саласындағы ынтымақтастықты тілей отырып; және

ядролық энергияны бейбіт пайдалану жөніндегі қызметтің ғаламдық қоршаған ортаны радиоактивтік, химиялық және термальды ластаудан қорғау мүддесінде қолданылуға тиіс екендігін назарға ала отырып;

төмендегі жөнінде келісті:

### 1-БАП АНЫҚТАМАЛАР

Осы Келісімнің мақсаттары үшін:

а) “Қосалқы материал” арнайы ядролық материалды өндіру немесе пайдалану процесінің барысында өндірілген немесе процеске байланысты әсердің нәтижесінде өндірілген немесе радиоактивті болған кез келген радиоактивті материалды (арнайы ядролық материалдан басқа) білдіреді;

ә) “Компонент” Тараптардың келісімі бойынша оған осындай анықтама берілген жабдықтың компонентін немесе өзге затты білдіреді;

б) “Жаңғырту” уран бір химиялық нысаннан басқасына жаңғыртылуы арқылы, мысалы, UF<sub>6</sub>-дан UO<sub>2</sub>-ге немесе уран тотығынан металға байытылудан басқа, отын өндіру жүретін ядролық отын цикліндегі қалыпты операциялардың кез келгенін білдіреді;

в) “Пайдаланудан шығару” объектінің қызметету мерзімінің аяғында қолданылған және объектіні бұл ретте пайдаланудан шығаруды жүзеге асыратын жұмысшылардың денсаулығы мен қауіпсіздігін, және тұтастай алғанда халықты

сондай-ақ қоршаған ортаны тиісті түрде қорғау қамтамасыз етілетіндей етіп пайдаланылуын тоқтатуға бағытталаған шараларды білдіреді. Бұл шараларға объектіні жабу және техникалық қызмет көрсету мен байқау жалғастырылатын ядролық материалды, оны шексіз пайдалану мен орналасқан орнынан қабылданымды деңгейден асатын қалдықты радиоактивті толық кетіргенге дейін ең төменгі кетіру;

г) “Жабдық” негізінен плутоний немесе уран-233, не Тараптардың келісуі бойынша осындай анықтама алған кез келген өнімді өндіру үшін құрастырылған немесе пайдаланылған реактордан басқа, кез келген реакторды білдіреді;

д) “Жоғары байытылған уран” онда байытылуы кезінде 235 изотопы 20 процентке жететін немесе одан да асатын уранды білдіреді;

е) “Төмен байытылған уран” онда байытылуы кезінде 235 изотопы 20 процентке жететін немесе одан да асатын уранды білдіреді;

ж) “Сындық маңызды компонент” сезімтал ядролық объектінің жұмыс істеуі үшін қажет кез келген компонентті немесе компоненттер тобын білдіреді;

з) “Материал” негізгі материалды, арнайы ядролық материалды, қосалқы материалды, радиоизотоптарды білдіреді, бұған Тараптардың келісуі бойынша осындай анықтама алған қосалқы материал, материал-бөсеңдетуші, немесе кез келген басқа осы секілді зат кірмейді;

и) “Материал-бөсеңдетуші” жоғары жылдамдықтағы нейтрондарды бөсеңдету және одан әрі бөлшектену ықтималдылығын өсіру үшін реакторда пайдалануға жарамды ететін тазалықтағы ауыр суды не графитті, не бирилийді, немесе Тараптардың келісуі бойынша осындай айқындама алған осы секілді кез келген материалды білдіреді;

й) “Тараптар” Америка Құрама Штаттарының Үкіметі мен Қазақстан Республикасының Үкіметін білдіреді;

к) “Бейбіт мақсаттарға” ғылыми зерттеулер, энергия өндіру, медицина, ауыл шаруашылығы және өнеркәсіп секілді салаларда ақпаратты, материалды, жабдықты және компоненттерді пайдалану кіреді, бірақ бұған зерттеулер немесе кез келген ядролық жарылыс қондырғысын жасау мақсатында немесе кез келген әскери мақсатта оларды кез келген ядролық жарылыс қондырғысында пайдалану кірмейді;

л) “Тұлға” Тараптардың бірінің заңдық құқығы қолданылатын кез келген жеке немесе заңды тұлғаны білдіреді, бірақ бұған осы Келісімнің қатысушылары кірмейді;

м) “Реактор” уранды, плутонийді, торийді немесе олардың кез келген қосылысын пайдалану арқылы өзін-өзі қолдайтын тізбекті бөлшектену реакциясы жүзеге асырылатын, ядролық қару немесе өзге ядролық жарылыс қондырғысынан басқа, кез келген құрылғыны білдіреді;

н) “Жабық деректер” 1) ядролық қаруды құрастыруға, өндіруге немесе пайдалануға, 2) арнайы ядролық материалды өндіруге немесе 3) энергияны өндіру кезінде арнайы ядролық материалды пайдалануға қатысты кез келген деректі білдіреді, бірақ оған Тараптардың бірінің иелігінде бар, оны бұл Тарап “жабық дерек” санатынан шығарған немесе құпиялылығын ашқан ақпарат кірмейді;

о) “Сезімтал ядролық объект” негізінен уранды байыту, ядролық отынды өңдеу, ауыр суды өндіру немесе плутонийі бар ядролық отынға арналған немесе пайдаланылатын кез келген объектіні білдіреді;

п) “Сезімтал ядролық технология” жариялылық игілігі болып табылмайтын және кез келген сезімтал ядролық объектіні құрастырудың, әзірлеудің, өндірудің пайдаланудың немесе техникалық қызмет көрсетудің өзекті элементі болып табылатын кез келген ақпаратты (жабдық немесе маңызды компонент болып табылатын ақпаратты қоса алғанда), не Тараптардың келісуі бойынша осындай айқындама алуы мүмкін өзіне осындай ақпаратты білдіреді;

р) “Негізгі материал” мыналарды білдіреді: 1) уран, торий немесе Тараптардың келісуі бойынша осындай айқындама алған кез келген басқа материал немесе 2) Тараптар олар туралы уақыт өте келе уағдаластыққа қол жеткізетін осындай шоғырлардағы жоғарыда аталған материалдардың бірі немесе одан да көбі болатын рудалар;

с) “Арнайы ядролық материал” мынаны білдіреді: 1) плутоний, уран 233 немесе 235 изотобымен байытылған уран немесе Тараптардың келісуі бойынша осындай айқындама алған кез келген басқа материал.

## **2-БАП ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫҢ ҚАМТУ АЯСЫ**

1. Тараптар осы Келісімнің және өздері қатысушылары болып табылатын осындай жағдайда қолданылатын шарттарды, сондай-ақ ұлттық заңдардың, нормативтік қағидалардың мен лицензиялық талаптардың ережелеріне сәйкес ядролық энергияны бейбіт мақсатта пайдалану саласында ынтымақтасады.

2. Осы Келісімге сәйкес ақпаратты, материалды, жабдықты және компоненттерді беру Тараптардың арасында тікелей немесе уәкілеттік берілген тұлғалар арқылы жүзеге асырыла алады; Мұндай беруді жүзеге асыру осы Келісімнің ережелеріне сәйкес, сондай-ақ Тараптар келісуі мүмкін қосымша жағдайларда жүргізіледі.

## **3-БАП АҚПАРАТТЫ БЕРУ**

1. Ядролық энергияны бейбіт мақсатта пайдалануға қатысты ақпарат беру нысанасы болуы мүмкін. Ақпаратты беру, есептер құрастыру, деректер банкі мен компьютерлік бағдарламалар жасау, конференциялар мен сапарларды ұйымдастыру, сондай-ақ объектілерге қызметкерлерді іссапарға жіберуді қоса алғанда, түрлі әдістермен жүзеге асырыла алады. Ынтымақтастық саласына мыналар кіреді, бірақ мұнымен шектелмейді:

а) Реакторларды әзірлеу, құрастыру, құрылысын салу, іске қосу, техникалық қызмет көрсету және пайдалану, сондай-ақ реакторлардағы эксперименттер және оларды пайдалануды шығару;

б) Материалды физикалық және биологиялық зерттеулерді, медицинада, ауыл шаруашылығында және өнеркәсіпте пайдалану;

в) Отын циклін ядролық отынмен орнықты жабдықтады және ядролық қалдықтарды басқарудың тиісті әдістемесін қамтамасыз етуге көп тарапты ыңғайларды қоса алғанда, азаматтық халықты ядролық энергиямен жабдықтау саласында болашақтағы бейбіт мұқтаждықтарды қанағаттандыру жолдарын зерделеу үшін пайдалану;

г) Кепілдіктер мен материалдарды, жабдық пен компоненттерді физикалық қорғау;

д) Жоғарыда аталғанға байланысты денсаулықты қорғау, қауіпсіздік пен қоршаған ортаның қорғалуын қамтамасыз ету аспектілері; және

е) Энергетика жөніндегі ұлттық жоспарлардағы ядролық энергияның ойнауы мүмкін рөлін бағалау.

2. Осы Келісім Тараптардың өздері қатысушылары болып табылатын тиісті шарттардың, сондай-ақ олардың ұлттық заңдары мен нормативтік қағидаларының жағдайлары бойынша беруге рұқсат етілмейтін қандай да болмасын кез келген ақпаратты беруін талап етпейді.

3. Осы Келісім үшінші тараптарға жабық ақпаратты беруге жол бермейді.

4. Осы Келісім сезімтал ядролық технологияны, егер бұл тек осы Келісімге түзету енгізу жолымен ескертілмейтін болса, оны беруге жол бермейді.

#### **4-БАП МАТЕРИАЛДЫ, ЖАБДЫҚТЫ ЖӘНЕ КОМПОНЕНТТЕРДІ БЕРУ**

1. Материал, жабдық және компоненттер осы Келісімге қайшы келмейтін мақсаттарға пайдалану үшін берілуі мүмкін. Қазақстан Республикасына осы Келісімге сәйкес берілген кез келген арнайы ядролық материал 4-тармақта көзделген жағдайлардан басқа ретте, төмен байытылған уран болады.



Осы Келісім егер бұл осы Келісімге түзету енгізу жолымен ескертілмейтін болса, сезімтал ядролық объектілер мен мұндай объектілердің сындық маңызды компоненттерін беруге жол бермейді.

2. Төмен байытылған уран реакторлық эксперименттерде және жаңғыртылуы үшін реакторларда немесе Тараптардың арасында келісілуі мүмкін өзге мақсаттар үшін отын ретінде пайдаланылуға беріле алады.

3. Осы Келісімге сәйкес берілетін арнайы ядролық материалдың саны Тараптар өздерінің арасында келісуі бойынша, мынадай міндеттердің: реакторлық эксперименттерде пайдалану немесе реакторларға жүктеме жасаудың; мұндай реакторлық эксперименттерді немесе реакторларды пайдалануды тиімді және үздіксіз жүргізудің; және Тараптардың арасында келісілген басқа міндеттердің кез келгенін орындау үшін қажет деп санайтын саннан ешқашан да аспауы тиіс.

4. Арнайы ядролық материалдың аз саны үлгілер, эталондар, детекторлар, нысаналар ретінде пайдалану үшін, және Тараптардың арасында келісілген басқа міндеттерді орындау үшін берілуі мүмкін. Осы тармаққа сәйкес беруді жүзеге асыруға 3-тармақта көзделген сандық шектеулерге қолданылмайды.

## **5-БАП САҚТАУ ЖӘНЕ ҚАЙТАЛАМА БЕРУ**

1. Егер осы Келісімге сәйкес берілетін немесе осындай түрде берілетін материалда немесе жабдықта пайдаланылатын, немесе оларды қолдана отырып плутоний, уран 233 және жоғары байытылған уран сәулеленген ядролық отында болмаса, онда олар Тараптардың арасында келісілген сақтау орындарында сақталады.

2. Осы Келісімге сәйкес берілетін материал, жабдық пен компоненттер және кез келген осындай материалды немесе жабдықты қолдана отырып өндірілген кез келген арнайы ядролық материал бұған Тараптардың келісімі болған жағдайларды қоспағанда, оларды алуға өкілеттіктері жоқ.

тұлғаларға, немесе алушы Тараптың заңдық құқығындағы аумақтық шектерден тысқары әкетуге берілмейді.

### **6-БАП ҚАЙТА ӨНДЕУ ЖӘНЕ БАЙЫТУ**

1. Осы Келісімге сәйкес берілетін материал және осындай түрде берілетін материалда немесе жабдықта пайдаланылатын материал немесе осындай материалды немесе жабдықты қолдана отырып өндірілген материал Тараптардың келісімінсіз өңдеуге жатпайды.

2. Осы Келісімге сәйкес берілетін немесе осындай түрде берілетін материалда немесе жабдықта пайдаланылатын, немесе осындай материалды немесе жабдықты қолдана отырып өндірілген плутоний, уран 233, жоғары байытылған уран немесе сәулеленген негізгі немесе арнайы ядролық материал бұған Тараптардың келісімі болған жағдайларды қоспағанда, сәулелену немесе одан әрі сәулеленуден басқа, олардың нысаны немесе болуын қозғайтын түрлендіруге жатпайды.

3. Осы Келісімге сәйкес берілетін немесе осындай түрде берілетін кез келген жабдықта пайдаланылатын уран бұған Тараптардың келісімі болған жағдайларды қоспағанда, берілгеннен кейін байытылуға жатпайды.

### **7-БАП ФИЗИКАЛЫҚ ҚОРҒАУ**

1. Осы Келісімге сәйкес берілетін негізгі немесе арнайы ядролық материал мен жабдыққа пайдаланылатын, немесе осындай материалды немесе жабдықты қолдана отырып өндірілген арнайы ядролық материалға қатысты тиісті түрдегі физикалық қорғау қамтамасыз етіледі.

2. Тараптар осы Келісімге Қосымшада жазылған физикалық қорғаудың деңгейлеріне қатысты келіседі, олар осы Келісімге түзетулер енгізусіз Тараптардың өзара келісуі бойынша өзгертілуі мүмкін. Тараптар осы деңгейлерге сәйкес тиісті түрдегі физикалық қорғау шараларын қолданады. Бұл шаралар ең аз дегенде INFCIRC I/225 МАГАТЭ құжатының қолданылып жүрген нұсқасымен Тараптардың арасында келісіліп ұсынылатын қорғауға салыстырмалы қорғауды қамтамасыз етеді.

3. Осы бапқа сәйкес қолданылатын физикалық қорғау шараларының бірдейлігі Тараптардың кез келгені физикалық тиісті қорғауды қамтамасыз ету үшін қабылданатын шараларды қайта қараудың қажеттілігі туындауы мүмкін деп санаған жағдайларда жүргізіледі.

4. Тараптар бір-біріне өздерінің аумағындағы немесе өздерінің заңдық құқығындағы немесе бақылауындағы шектерде ядролық материалды физикалық қорғаудың тиісті түрде сақталуын қамтамасыз ету үшін жауапкершілікте болатын, сондай-ақ осы Бап қолданылатын материалды рұқсатсыз пайдалану немесе жұмыс істеу жағдайында оның зардаптарын жою және қалпына келтіру жөніндегі операцияларды үйлестіруде жауапты болатын агенттіктер немесе ведомстволар туралы дипломатиялық арналар арқылы хабарлайтын болады. Тараптар сондай-ақ бір-бірін дипломатиялық арналар бойынша аумақтық шекараларынан тысқары ядролық материалды көшіру мәселелері бойынша өзара мүддені білдіретін басқа да мәселелер бойынша ынтымақтастықты жүзеге асыру мақсатында байланыстар жасау үшін жауаптылар ретінде тағайындалған өздерінің ұлттық агенттіктерінің қызметкерлері туралы хабарландырады.

5. Осы Баптың ережелері Тараптардың қызметіне ядролық салада орынсыз араласуды болдырмау және олардың ядролық бағдарламаларын экономикалық және қауіпсіз жүзеге асыруға қажетті ұтымды әкімшілік-шаруашылықтық басқару әдістеріне сәйкес қамтамасыз етілетіндей түрде жүзеге асырылады.

## **8-БАП ЖАРЫЛЫС ҚҰРЫЛҒЫЛАРЫНДА НЕМЕСЕ ӘСКЕРИ МАҚСАТТАРДА ҚОЛДАНБАУ**

Осы Келісімге сәйкес берілетін материал, жабдық немесе компоненттер, және осындай түрде берілетін кез келген материалда, жабдықта немесе компоненттерде пайдаланылатын, немесе осындай материалды, жабдықты немесе компоненттерді қолдана отырып өндірілген материал кез келген ядролық жарылыс құрылғысын зерттеу немесе игеру мақсатында немесе кез келген әскери мақсаттарда кез келген ядролық жарылыс қондырғысында пайдалануға жатпайды.

## 9-БАП-КЕПІЛДІКТЕР

1. Осы Келісімнің шеңберлеріндегі ынтымақтастық Қазақстан Республикасы аумағының кез келген жерінде, оның заңдық құқығымен немесе оның бақылауымен жүзеге асырылатын ядролық саладағы барлық қызметке қатысты МАГАТЭ-нің кепілдіктерін қолдануды талап етеді. ЯҚТШ Ш (4) Бабына сәйкес Кепілдіктер туралы келісімді жүзеге асыру осы талапты қанағаттандыру ретінде қаралады.

2. Осы Келісімге сәйкес Қазақстан Республикасына берілетін негізгі немесе арнайы ядролық материал, және осындай түрде берілетін материалда, жабдықта немесе компоненттерде пайдаланылатын, және осындай материалдарды, жабдыктарды және компоненттерді пайдалана отырып өндірілген кез келген негізгі немесе арнайы ядролық материал Қазақстан мен МАГАТЭ-нің арасындағы ЯҚТШ байланысты кепілдіктерді қолдануға қатысты 1994 жылғы 26 шілдеде қол қойылған және 1995 жылғы 19 маусымда күшіне енген Келісімге сәйкес кепілдіктер беру туралы талаптарға жатады.

3. Осы Келісімге сәйкес Америка Құрама Штаттарына берілетін негізгі немесе арнайы ядролық материал, және осындай түрде берілетін материалда, жабдықта немесе компоненттерде пайдаланылатын, және осындай материалдарды, жабдыктарды және компоненттерді пайдалан отырып өндірілген кез келген бастапқы немесе арнайы ядролық материал 1977 жылдың 18 қарашасында Венада жасалған және 1980 жылы 9 желтоқсанда күшіне енген Америка Құрама Штаттарында кепілдіктерді қолдануға қатысты Америка Құрама Штаттары мен МАГАТЭ-нің арасындағы Келісімнің қолданылуына жатады.

4. Егер Тараптардың біріне Келісімге сәйкес, 2-тармақта немесе 3-тармақта көзделгеніндей МАГАТЭ әлдебір себеп бойынша кепілдіктерді қолданбағаны немесе қолданбайтыны туралы куәландыратын жағдаяттар белгілі болса, онда кепілдіктерді қолданудың тиімділігі мен жүйелілігін қамтамасыз ету мақсатында Тараптар консультациялар өткізеді және дереу МАГАТЭ-мен немесе өздерінің арасында: МАГАТЭ-нің кепілдіктерін берудің принциптері мен рәсімдеріне сәйкес келетін; олар ауыстыратын жүйе қамтамасыз етуі тиіс балама сенімділікті қамтамасыз ететін;

және 2 немесе 3-тармақтардың ережелері талап ететін қамту аясына сай келетін уағдаластықтарды жасайды.

5. Тараптардың әрбірі осы Бапта көзделген кепілдіктерді қолдануға қолдау көрсету және жәрдемдесу үшін қажетті шараларды қабылдайды.

6. Тараптардың әрбірі осы Келісімге сәйкес берілетін негізгі - және арнайы ядролық материалды, осындай түрде берілетін кез келген материалда, жабдықта немесе компоненттерде пайдаланылатын, немесе осындай түрде берілетін кез келген материалды, жабдықты немесе компоненттерді қолдана отырып өндірілген бастапқы және арнайы ядролық материалды есепке алу және бақылау жүйесін құрады және оны жүргізеді. Бұл жүйедегі қолданылатын рәсімдер МАГАТЭ-нің INFCIRC/153 құжатында (түзетілген нұсқасы) баяндалған немесе Тараптармен келісілген осы құжаттың кез келген қайта қаралған нұсқасындағы рәсімдермен салыстырмалы болуы тиіс.

7. Тараптардың бірінің сұрау салуы бойынша басқа Тарап осы Келісімнің қолданылуына жататын сұралатын Тараптағы барлық материалдардың мәртебесі туралы сұраушы Тарапқа хабарлайды немесе МАГАТЭ оған хабарлау туралы рұқсат береді.

8. Осы Баптың ережелері мұнда Тараптың ядролық саладағы қызметіне кедергілер, кідіртулер жасамау немесе орынсыз араласуын болдырмауын және олардың ядролық бағдарламаларын экономикалық және қауіпсіз жүзеге асыруға қажетті әкімшілік-шаруашылық басқарудың ұтымды әдістерімен сәйкестігін қамтамасыз ететіндей түрде жүзеге асырылады.

#### **10-БАП - БІРНЕШЕ ЖЕТКІЗУШІ БОЛҒАН ЖАҒДАЙДА ЯДРОЛЫҚ МАТЕРИАЛДАРҒА БАҚЫЛАУ ЖАСАУ**

Егер Тараптардың бірінің басқа мемлекетпен немесе мемлекеттер тобымен арасындағы кез келген Келісім мұндай басқа мемлекетке немесе мемлекеттер тобына осы Келісімнің қолданылуына жататын материалға, жабдыққа немесе компоненттерге қатысты 5 немесе 6-Баптарда көзделген бәріне немесе кез келген құқықтарға балама құқықтарды береді, Тараптар олардың бірінің сұрау салуы бойынша кез келген мұндай құқықтарды жүзеге асыруды осындай басқа

мемлекет немесе мемлекеттер тобы жүзеге асыратындай етіп уағдаласа алады.

### **11-БАП- ЫНТЫМАҚТАСТЫҚТЫ ТОҚТАТУ**

1. Егер осы Келісім күшіне енген соң кез келген уақытта Тараптардың бірі:

А) 5,6,7,8 немесе 9-баптардың ережелерін сақтамаған; немесе

В) МАГАТЭ-мен Кепілдіктер туралы келісімнің қолданысын тоқтатқан, жойған немесе елеулі түрде бұзған жағдайда, басқа Тарап осы Келісімнің шеңберіндегі одан әрі ынтымақтастықты тоқтатуға және осы Келісімге сәйкес берілген кез келген материалды, жабдық пен компоненттерді және оларды қолдана отырып өндірілген кез келген арнайы ядролық материалды қайтаруды талап етуге құқығы бар.

2. Егер осы Келісім күшіне енген соң кез келген уақытта Қазақстан Республикасының ядролық жарылыс құрылғысын детонациялау ниеті болған жағдайда, Америка Құрама Штаттары 1-тармақпен көзделген осыған ұқсас құқықтарға ие болады.

Егер осы Келісім күшіне енген соң кез келген уақытта Америка Құрама Штаттары осы Келісімге сәйкес берілген ядролық материалдарды немесе ядролық материалды қолдана отырып өндірілген не болмаса осылайша берілген құрал-жабдықты пайдалана отырып ядролық жарылыс құрылғысын детонациялау ниеті болған жағдайда Қазақстан Республикасы 1-тармақпен көзделген осыған ұқсас құқықтарға ие болады.

3. Егер Тараптардың бірі осы Бапта көзделген кез келген материалды, жабдық пен компоненттерді қайтып алу құқығын жүзеге асырған жағдайда, онда басқа Тараптың аумағынан мұндай материал, жабдық немесе компоненттер кетірілген соң, ол басқа Тарапқа олардың ағымдағы нарықтың құнының есебінен өтем жасайды.

### **12-БАП - КОНСУЛЬТАЦИЯЛАР ЖӘНЕ ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ**

1. Тараптар Тараптардың бірінің сұрау салуымен осы Келісімді жүзеге асыру және ядролық энергияны бейбіт пайдалану саласындағы ынтымақтастықты одан әрі дамыту мәселелері бойынша консультациялар жүргізуге міндеттенеді.



2. Тараптар осы Келісімнің шеңберіндегі қызметке қатысты, осындай қызметтің халықаралық экологиялық зардаптарын анықтауға бағытталған консультациялар жүргізеді және қоршаған ортаны осы Келісімнің шеңберінде ядролық саладағы бейбіт қызметтің салдарынан туындайтын радиоактивті, химиялық немесе термальды ластанудан халықаралық ауқымда қорғау саласында ынтымақтасады, сондай-ақ денсаулықты қорғау және экологиялық қауіпсіздікті қамтамасыз етудің аралас саласындағы ынтымақтастықты жүзеге асырады.

### **13-БАП - ДАУЛАРДЫ РЕТТЕУ**

Осы Келісімнің ережелерін түсіндіру немесе жүзеге асыру мәселелері бойынша кез келген дау осы дауды реттеу мақсатында Тараптардың дереу жүргізілетін келіссөздерінің нысанасы болады.

### **14-БАП- КҮШІНЕ ЕНУІ ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫЛУ МЕРЗІМІ**

1. Осы Келісім Тараптар осы Келісімнің күшіне енуі үшін қажетті барлық ұлттық талаптардың орындалуы туралы хабарламамен дипломатиялық ноталармен алмасқан күні күшіне енеді.

2. Осы Келісім 30 жыл бойы күшінде болады. Бұл мерзім Тараптардың Келісімі бойынша және олардың қоятын тиісті талаптарына сәйкес ұзақтығы белгіленетін қосымша уақыт кезеңіне ұзартылуы мүмкін. Келісімнің қолданылуы Тараптардың бірінің кез келген уақытта басқа тарапқа Келісімнің қолданылуы Тараптардың бірінің кез келген уақытта басқа тарапқа Келісімнің көзделген тоқтатылуына дейін бір жыл бұрын жазбаша хабарлама беруі бойынша тоқтатылуы мүмкін.

3. Осы Келісімнің қолданылуының тоқтатылуына немесе мерзімнің өтуіне немесе қандай да болмасын себеп бойынша осы Келісімнің шеңберіндегі ынтымақтастықтың кез келген тоқтатылуына қарамастан 5,6,7,8,9 және 11-баптар осы Баптардың қолданылуының күші жүретін кез келген материал, жабдық немесе компоненттер әзірге тиісті Тарап мемлекетінің аумағында немесе оның заңдық құқығына немесе бақылауына жататын кез келген нүктеде қалғанға дейін немесе Тараптардың арасында әзірге кепілдіктер

аясына жататын ядролық саладағы кез келген қызмет үшін мұндай материал, жабдық немесе компоненттер жарамдылығын жоғалтқаны туралы келісімге қол жеткізілгенге дейін күшінде болады.

Вашингтон қаласында, Колумбия округі, 1997 жылғы "18" қарашада екі дана болып, әрқайсысы ағылшын және қазақ тілдерінде жасалды және барлық мәтін бірдей күшке ие.

Осы Келісімнің ережелерін түсіндіруде келіспеушіліктер болған жағдайда Тараптар ағылшын тіліндегі мәтінді басшылыққа алатын болады.

АМЕРИКА ҚҰРАМА  
ШТАТТАРЫ ҮШІН

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ  
ҮШІН



### Қосымша

7-Баптың 2-тармағына сәйкес құзыретті ұлттық өкіметтер беріліп отырған кестеде көрсетілген материалдарды пайдалануға, сақтауға және тасымалдауға қатысты қамтамасыз етілетін физикалық қорғаудың келісілген деңгейлеріне мынадай ең төменгі қорғау өлшемдері кіреді:

### III санат

Орындарды пайдалану және сақтау, оған қол жеткізу бақыланады.

Арнайы сақтандыру шараларын сақтай отырып, оның ішінде жіберуші Тараптың, алушы Тараптың және тасымалдаушының арасында алдын ала уағдаластық, сондай-ақ тиісінше беруші мемлекет пен алушы мемлекеттің заңдық құқығына және реттеуші нормативтерінің қолдануына жататын құрылымдардың арасында алдын ала келісім жасай отырып тасымалдау, мұның үстіне тасымалдау халықаралық сипатта болса, келісімде тасымалдау үшін жауапты берудің уақыты, орны және рәсімдері көрсетіледі.

### II санат

Бақыланатын қорғалынған орынға қол жеткізуде пайдалану мен сақтау, яғни тиісті бақылаудағы кіру/шығу пункттерінің саны шектелген физикалық кедергілермен қоршалған күзет қызметкерінің немесе электронды кондырғылардың ұдайы байқауындағы орында немесе физикалық қорғаудың баламалы деңгейі қамтамасыз етілген орында пайдалану мен сақтау.

Арнайы сақтандыру шараларын сақтай отырып, оның ішінде жіберуші Тараптың, алушы Тараптың және тасымалдаушының арасында алдын ала уағдаластық, сондай-ақ тиісінше беруші мемлекет пен алушы мемлекеттің заңдық құқығына және реттеуші нормативтерінің қолдануына жататын құрылымдардың арасында алдын ала келісім жасай отырып тасымалдау, мұның үстіне тасымалдау халықаралық сипатта болса, келісімде тасымалдау үшін жауапты берудің уақыты, орны және рәсімдері көрсетіледі.

### I санат

Осы санатқа жататын қорғау рұқсат етілмеген пайдалануды болдырмауға арналған жоғары сенімділік жүйелерінің көмегімен жүзеге асырылады және де бұл міндет мынадай түрде шешілетін болады:

Жоғары қорғалым дәрежесі бар орында, яғни жоғарыда аталған II санатқа жататын айқындауға сәйкес қорғалынатын орында пайдалану мен сақтау; бұдан басқа бұл орынға қол жеткізу қосымша шектеулермен байланыстырылады және сеімге лайықты деп танылған адамдарға ғана беріледі. Мұның үстіне бұл орын тиісті назар аудару күштерімен тікелей байланысты қолдайтын күзет қызметкерлерінің байқауында болады. Осы контексте қабылданатын нақты шаралардың мақсатында кез келген шабуылды, рұқсат етілмеген қол жеткізуді немесе материалды рұқсат етілмеген әкетуді табу мен болдырмау болуға тиіс.

Жоғарыда аталған осы секілді шаралардың II және III санаттарына қатысты материалдарды тасымалдау кезінде қолданылатын жоғарыда аталған шараларға ұқсас арнайы сақтандыру шараларын қолдана отырып тасымалдау, бұдан басқа тасымалдау ілесіп жүруші адамдардың тарапынан ұдайы бақылауында және тиісті назар аудару күштерімен тікелей байланысты қамтамасыз ететін жағдайында жүзеге асырады.

## КЕЛІСІЛГЕН ЖАЗБА

Қазақстан Республикасы мен Америка Құрама Штаттарының арасындағы ядролық энергияны бейбіт пайдалану саласындағы ынтымақтастық туралы бұл күндері қол қойылған Келісімді (“Келісім”) жасау туралы келіссөздердің барысында Келісімнің ажырамас бөлігі болып табылатын мынадай уағдаластықтарға қол жеткізілді.

### Келісімнің қамту аясы

Бір Тарап мемлекетінің аумағынан басқа Тарап мемлекетінің аумағына тікелей де, сондай-ақ үшінші ел арқылы көшірілетін материал, жабдық пен компоненттер Келісімге сәйкес алушы - Тараптың тиісті мемлекеттік органы беруші - Тараптың тиісті мемлекеттік органына мұндай материалға, жабдыққа, компоненттерге Келісімнің күші жүретіндігін растайтын болғанда ғана көшірілген болып саналады.

5 және 6-Баптарда көзделген Келісімге сәйкес берілетін және келісімге сәйкес берілген жабдықта пайдаланылмаған және мұндайды қолданып өндірілген арнайы ядролық материалды, қолдана отырып өндірілген арнайы ядролық материалға қатысты құқықтарды жүзеге асыру үшін мұндай құқықтар практикада осындай түрде пайдаланылатын материалдың жалпы санына арнайы ядролық материалды өндіруге пайдаланылған, берілетін материалдың ара қатынасын білдіретін өндірілген арнайы ядролық материалдың сайма-сайлығына қолданылады; бұл кейінгі толқындарына да жатады.

### Кепілдіктер

Егер Тараптардың біріне егер 9-баптың 4-тармағында айтылған жағдаяттар белгілі болған жағдайда, оған мына төмендегі құқықтар беріледі, олар егер екі Тарап мұндай құқықтарды жүзеге асыруға деген сұраныс 9-баптың 4-тармағына сәйкес қол жеткізілген уағдаластықтардың шегінде МАГАТЭ-нің есебінен қанағаттандырылатындығы туралы келіскен жағдайда тоқтатыла тұрады.

1/ Келісімге сәйкес берілетін кез келген жабдықтың құрастырмасының жобасын немесе осындай түрде берілетін

материалды пайдалану, өндіру, өңдеу немесе сақтау, немесе осындай материалдарды немесе жабдықты немесе оларды қолдана отырып өндірілген осындай материалдарда немесе жабдықта пайдаланылатын кез келген арнайы ядролық материалды дер кезінде қарауға арналған құқық;

2/ осы Келісімге сәйкес берілетін материалдың және осындай түрде берілген кез келген материалда, жабдықта немесе компоненттерде пайдаланылған немесе арнайы ядролық материалды есепке алуды қамтамасыз етуге жәрдемдесу мақсатында құжаттар мен тиісті есептерді жүргізуді және ұсынуды талап ету құқығы; және

3/ басқа Тараппен консультациялар негізінде 2-тармақта айтылған материал бойынша есептілік үшін, 1-тармақта айтылған кез келген жабдықты немесе объектіні инспекциялау үшін және осындай материал бойынша есептілік үшін қажет деп танылуы мүмкін кез келген құрылғыны орнату және кез келген тәуелсіз өлшемдерді жүргізу үшін қажет барлық орындар мен деректерге қол жеткізе алатын қызметкерді тағайындау құқығы. Тараптардың бірінің тиісті сұрау салуы бойынша мұндай қызметкер басқа Тарап тағайындаған қызметкермен қоса ілеседі.

**АМЕРИКА ҚҰРАМА  
ШТАТТАРЫ ҮШІН**



**ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ  
ҮШІН**

